

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені
проф. Поніманської Т.І.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВП 27 ДИТЯЧА ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Спеціальна освіта
(назва освітньої програми)

інститут, факультет педагогічний
(назва інституту, факультету,)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма Дитяча практична психологія для студентів
(назва навчальної дисципліни)
 за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

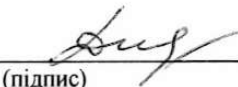
Мова навчання українська

Розробники: Руденко Н.М. - канд. психол. наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Протокол від “ 27 ” серпня 2019 року № 8

Завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

 (підпис) (проф.І.М.Дичківська)
 (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету за спеціальністю 016 Спеціальна освіта

Протокол від “ 30 ” серпня 2019 року № 2

Голова методичної комісії педагогічного факультету

 (підпис) (доц.Н.А.Сяська)
 (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова (вибіркова)	
Модулів – 3	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта.	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		3-й	2-3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка та апробація програми діагностичної та корекційної роботи з особами з вадами мовлення – 5 год.		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		5 -й	4-5 -й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –6	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		6 год.	
		Самостійна робота	
		54 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		5 год.	
Вид контролю:			
залік	залік		
Передумови для вивчення дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Загальна, вікова та педагогічна логопсихологія», «Клініка інтелектуальних порушень», «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Спецпедагогіка з історією».			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: Набуття академічної (професійної) кваліфікації для фахівця спеціальної освіти, формування цілісного уявлення студентів про практичну психологію як сферу професійної діяльності, основні види діяльності та зміст роботи психолога і логопеда в дошкільних, загальноосвітніх, загальноосвітніх закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням, загальноосвітніх спеціальних закладах.

У ході вивчення дисципліни студенти набувають наступних програмних компетентностей:

1. **Інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційній навчально-виховній, навчально-реабілітаційній), що передбачає

застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності

2.1. Інструментальні:

1. Комунікативна компетентність. Здатність спілкуватися державною мовою та володіння необхідним лексичним мінімумом іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності. Знання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами; вміння постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології в спеціальності.

2. Дослідницько-праксеологічна компетентність. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі корекційно-педагогічної діяльності. Знання основних методів наукового пошуку; вміння узагальнювати отримані результати, обробляти та аналізувати інформації з різних джерел, оформлювати і презентувати результати наукової діяльності відповідно вимог в процесі корекційно-педагогічної та навчально-реабілітаційної діяльності.

3. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в корекційно-освітньому, навчально-реабілітаційному середовищі та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя дітей з особливими освітніми потребами.

4. Інформаційно-комунікаційна (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини задля розв'язання абілітаційних, корекційних, реабілітаційних і комунікативно-мовленнєвих задач у професійній діяльності фахівця-дефектолога, вихователя, асистента вчителя й у повсякденному житті.

5. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного і шкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку; чинним нормативним забезпеченням спеціальної освіти тощо.

6. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема корекційно-педагогічної (за всіма нозологіями), з різних джерел та формулювання логічних висновків.

2.2. Спеціальні (фахові) компетентності

1. Теоретико-методологічна. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності.

2. Спеціально-методична (відповідно нозології). Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей тих, хто навчається; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо) в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах; реабілітаційних установах тощо.

3. Комунікативно-педагогічна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань

основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виражено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

4. **Проектувальна (загальна та з урахуванням нозології).** Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень психофізичного розвитку та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей особи; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

5. **Організаційна (відповідно нозології)** Здатність до застосування знань основних правил організації навчального, корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

6. **Психологічна компетентність (відповідно нозології).** Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єктів навчального, корекційно-освітнього і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку і дизонтогенезу. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, спеціально-психологічна, нейропсихологічна, психолінгвістична тощо. Здатність до застосування знань про психологічні механізми навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку.

7. **Корекційно-зорієнтована компетентність.** Здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації навчально-виховної діяльності. Володіння засобами та методами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової сфери в процесі виховання дітей. Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями. Здатність організувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів підпорядкованих МОН, МООЗ, Мін. праці та соціальної політики.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з методологічними основами дитячої практичної психології;
- ознайомлення з історією дитячої практичної психології;
- ознайомлення з основними видами діяльності та функціями психологічної служби в дитячих навчальних закладах;
- орієнтування студентів у методах дослідження особистості в практичній психології та логопедії, у принципах і методах консультування та психокорекції дітей дошкільного віку;
- ознайомлення з основними формами роботи дитячого практичного психолога і логопеда з вихователями та батьками.

3. Очікувані результати навчання

За результатами вивчення дисципліни «Дитяча практична психологія» студенти **мають знати:**

1. Базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння професійних дисциплін.
2. Володіти знаннями сучасної методики і освітніх технологій для забезпечення якості оволодіння навчальними досягненнями.
3. Знати сучасні теоретичні основи предметної спеціалізації, здатний застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.
4. Володіти знаннями в галузі спеціальної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій.
5. Основні принципи використання персонального комп'ютера для планування експерименту та обробки його результатів.
6. Здатний планувати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх закладах, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів.
7. Здатний до застосування в освітньому процесі сучасних корекційно-педагогічних технологій.
8. Психологічні та корекційно-методичні підходи до організації і проведення логопедичної роботи з дітьми, що мають різні форми мовленнєвої патології.
9. Інтерпретувати зміст і вимоги державних документів та програм спеціальної освіти, рекомендованих МОН України, обирати адекватні методики для їх забезпечення.

Студенти мають вміння:

1. сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку; готувати їх до суспільної та виробничої діяльності;
2. організовувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрованого колективу;
3. здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку в ролі асистента вчителя інклюзивного класу;
4. використовувати сучасні технічні засоби навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку відповідно до нозології, спеціальну апаратуру, комп'ютерні програми та ін.;
5. співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями);
6. застосовувати найновіші досягнення в спеціальній освіті, здійснювати науково-дослідницьку та методичну діяльність.

У сфері комунікації студенти мають вміння:

1. Дотримуватися у своїй діяльності сучасних принципів толерантності, діалогу і співробітництва.
2. Володіти культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами

У сфері автономії і відповідальності мають вміння:

1. аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів;
2. створювати рівноправний і сприятливий клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі;
3. приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
4. бути здатними до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИТЯЧОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Історія розвитку дитячої практичної психології

Зародження та розвиток дитячої практичної психології наприкінці XIX – на початку XX ст. Вплив педологічної теорії Г.С. Холла на розвиток дитячої практичної психології. Роль робіт Е.Меймана, Д. Селлі, В. Штерна, Е. Клапареда, М. Монтесорі, на розвиток дитячої практичної психології. Тестологічний підхід до вивчення загальних здібностей дитини (Д. Кеттел, Ф. Гальтон, А. Біне та ін.). Організація перших курсів підготовки дитячих практичних психологів. Перші з'їзди психологів, видавництво журналів з основних проблем дитячої практичної психології за кордоном.

Тема 2. Основні етапи розвитку вітчизняної практичної психології

Внесок робіт К.Д. Ушинського, І.М. Сеченова, І.В. Тарханова, М.П. Гундобина, Г.І. Россолімо, В.П. Кащенко, Н.П. Румянцева, В.М. Бехтерева, А.П. Нечаєва, М.Я. Басова, Л.С. Виготського, А.Б.Залкінда, П.П. Блонського, К.М. Корнилова та ін. в розвиток вітчизняної дитячої практичної психології. Становлення дитячої практичної психології та педології в Росії. Теорія і практика роботи перших дошкільних закладів в Україні. Київське товариство народних дитячих садків. Педагогічна діяльність Н. Лубенець, С. Русової. Перша концепція національного садка в Україні С. Русової. Розвиток дитячої практичної психології та педології в 20-30 роки XX ст. Розвиток сучасної дитячої практичної психології в Україні з 1992 року. Основні завдання дитячої практичної психології на сучасному етапі розвитку педагогічної теорії та практики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Тема 3. Зміст роботи психолога, логопеда дошкільного навчального закладу

Мета, завдання психологічної служби в дошкільних навчальних закладах. Змістовні, організаційні й технологічні характеристики професійної психологічної діяльності в ДНЗ. Вимоги до психологічного та логопедичного кабінету в ДНЗ. Вимоги до обладнання кабінету. Вимоги до стимульного, технічного, допоміжного матеріалів, необхідних для здійснення основних видів діяльності психолога і логопеда в ДНЗ. Вимоги до психологічного і логопедичного інструментарію.

Тема 4. Методичне забезпечення психологічної служби в ДНЗ

Нормативна документація дитячого практичного психолога і логопеда. Особливості оформлення психологічної і логопедичної документації. Вимоги до оформлення журналів психологічних звернень, річних та статистичних звітів, журналів психолог-педагогічних консультацій та ін. Етичні принципи роботи дитячого практичного психолога і логопеда.

Модуль 2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ПСИХОЛОГА І ЛОГОПЕДА В ДНЗ

Тема 5. Основні напрями роботи психолога і логопеда з дітьми дошкільного віку

Визначення нормативно-вікових та індивідуальних рівнів розвитку дитини. Особливості психічного розвитку дитини. Основні проблеми психічного розвитку дітей новонародженого та немовлячого віку. Основні проблеми психічного та особистісного розвитку дітей раннього дитячого віку. Основні проблеми психічного та особистісного розвитку дітей дошкільного віку. Дошкільники групи ризику. Визначення психологічної готовності дошкільників до навчання в школі Підходи до діагностики дітей дошкільного віку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми дошкільного віку. Характеристика психотерапії як складової дитячої практичної психології. Моделі, форми, види психотерапії. Основні напрями психотерапії.

Тема 6. Психологічне забезпечення педагогічного процесу в дошкільних навчальних закладах

Психологічний супровід освітніх (розвивальних) програм навчання і виховання в ДНЗ. Психологізація виховних стратегій педагогів ДНЗ. Сприяння підвищенню психологічної культури педагогічного колективу ДНЗ. Допомога психолога в особистісному та професійному зростанні педагогів ДНЗ. Психопрофілактична, просвітницька, діагностична, корекційно-розвивальна, консультативна робота психолога з педагогічним колективом ДНЗ. Формування позитивного психологічного клімату в колективі педагогів і вихователів ДНЗ.

Тема 7. Зміст та форми роботи психолога і логопеда з батьками

Наукові дослідження питань сімейного виховання в зарубіжній (Боулбі, Гелфор, Олпорт, Селлівен, Рейнгольц, Шпіц) та вітчизняній педагогіці (Ю.Аркін, Л.Загик, Д.Дзінтере, В.Іванова, Т.Маркова, Л.Островська, Т.Решіна та ін.). Новаторський досвід сімейного виховання дітей (Б. і Л.Нікітіни, практика сімейних дитячих будинків). Основні форми роботи психолога з батьками. Організація у ДНЗ психологічного консультування батьків. Основні типи звернень батьків. Специфіка сімейного консультування. Просвітницька діяльність психолога і логопеда з питань сімейного виховання. Тематика виступів дитячого психолога і логопеда на батьківських зборах. Діагностика родинних стосунків. Психокорекційна робота з батьками дошкільників.

Модуль 3

РОЗРОБКА ДІАГНОСТИЧНОЇ ТА КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ОСОБАМИ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

1. Підготовка мультимедійної презентації програми діагностичної та корекційної роботи з особами з вадами мовлення.
2. Підготовка рекомендацій, методичних матеріалів для вихователів, батьків щодо розвитку пізнавальних процесів та корекції відхилень у поведінці у дітей дошкільного віку.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИТЯЧОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ												
Тема 1. Історія розвитку дитячої практичної психології	12	2	2			8	12	2				10
Тема 2. Основні етапи розвитку вітчизняної практичної психології	7	2				5	5					5
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>19</i>	<i>4</i>	<i>2</i>			<i>13</i>	<i>17</i>	<i>2</i>				<i>15</i>
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ												
Тема 3. Зміст роботи психолога, логопеда дошкільного	16	4	2	2	1	8	12	2			1	10

навчального закладу												
Тема 4. Методичне забезпечення психологічної служби в ДНЗ	18	2	2	2	1	12	12		2		1	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>34</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>20</i>	<i>24</i>	<i>2</i>	<i>2</i>		<i>2</i>	<i>20</i>
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ПСИХОЛОГА І ЛОГОПЕДА В ДНЗу												
Тема 5. Основні напрями роботи психолога і логопеда з дітьми дошкільного віку	12	2	2		1	8	19		2	2		15
Тема 6. Психологічне забезпечення педагогічного процесу в дошкільних навчальних закладах	14	2	4		1	8	15				1	15
Тема 7. Зміст та форми роботи психолога і логопеда з батьками	11	2	2	2	1	5	15				1	15
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	<i>37</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>21</i>	<i>47</i>		<i>2</i>		<i>3</i>	<i>45</i>
УСЬОГО ГОДИН	90	16	14	6	5	54	90	6	4		5	80

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія розвитку дитячої практичної психології	2
2.	Специфіка роботи психолога, логопеда в дошкільному навчальному закладі	2
3.	Методичне забезпечення психологічної служби в ДНЗ	2
4.	Основні напрями та форми роботи психолога з дітьми дошкільного віку	2
5.	Психопрофілактична, просвітницька, діагностична, корекційно-розвивальна, консультативна робота психолога з педагогічним колективом ДНЗ.	2
6.	Формування позитивного психологічного клімату в колективі педагогів і вихователів ДНЗ.	2
7.	Зміст та форми роботи психолога з батьками дітей дошкільного віку	2
	Всього	14

7. Лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Змістовні, організаційні й технологічні характеристики професійної психологічної діяльності в ДНЗ.	2
2.	Вимоги до психологічного інструментарію.	2
3.	Психокорекційна робота з батьками дошкільників.	2
	Всього	6

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	Підготувати повідомлення за темою «Історія розвитку дитячої практичної психології»	2
2.	Знайомство з нормативно-правовою документацією: Задачи и функции психолога в дошкольном учреждении. Руководство для практического психолога / Под ред. Л.А. Венгера. – М., 1993.- зробити виписки.	2
3.	Зробити виписки з Положення про психологічну службу системи освіти України // Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: навч. посібник. – К., 2010. – С.202– 210.	2
4.	Зробити виписки з Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів// Дуткевич Т.В., Ставицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. Навч. посіб. – К., 2010. – С.238 – 242.	2
5.	Зробити виписки з Етичного кодексу психолога // Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. – К., 2010. – С. 218–225.	2
6.	Виписати з підручника характеристику технічного, допоміжного матеріалів логопедів і психологів в ДНЗ: Детская практическая психология / [Т.Д. Марцинковская] – М., 2003.	2
7.	Проаналізуйте письмово життєві ситуації с точки зору різних підходів до особистості в сучасній психології.	2
8.	Проаналізуйте письмово поняття «психологічна проблема» за роботою Г.С. Костюка «Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості» (Київ,1989, с.227).	2
9.	Розв'яжіть письмово завдання №8 (с. 69 за книгою «Основи практичної психології»/ В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева, та ін. – К., 2001).	2
10.	Сформулюйте письмово предмет і зміст діагностичної діяльності дитячого практичного психолога і логопеда.	2
11.	Складіть письмово класифікацію основних характеристик і проблем психічного розвитку дітей дошкільного віку.	2
12.	Визначите письмово предмет і зміст психокорекційної роботи в умовах ДНЗ.	2
13.	Проаналізуйте основні види психодіагностичних засобів (тести і методики), які використовують в роботі з педагогічними працівниками. Наведіть приклади.	2
14.	Опишіть підготовчий (адаптаційний, основний, інтерпретаційний, завершальний) етап психологічного обстеження в умовах дошкільного закладу	2
15.	Розв'яжіть письмово задачу № 3,4 (с.149 за книгою «Основи практичної психології»/ В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева, та ін. – К., 2001).	2
16.	Проаналізуйте шляхи та засоби особистісного та професійного зростання педагогів ДНЗ.	2
17.	Визначите призначення психологізації педагогічного процесу в дошкільній установі.	2
18.	Запропонуйте групові форми психокорекції в роботі з розвитку психологічного клімату в педагогічному колективі.	2
19.	Проаналізуйте письмово ситуацію на с. 194(за книгою «Основи практичної психології»/ В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева, та ін. – К., 2001) та складіть програму психологічної допомоги педагогу.	2

20.	Перерахуйте основні види психологічних запитів батьків дітей дошкільного віку.	2
21.	Знайомство з нормативно-правовою документацією: Положення про дошкільний навчальний заклад: постанова Каб. Міністрів Україна № 305 від 12 березня 2003 р. // Дошкільне виховання. – 2003.– № 5. – С. 3-6.-	2
22.	Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України // Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. – К., 2010. – С.226– 231.- зробити виписки.	2
23.	Підготувати письмово відповіді на запитання: 1. Сформулюйте вимоги до організації психологічної служби в ДНЗ. 2. Назвіть функціональні зони психологічного кабінету. Обґрунтуйте відповідь.	2
24.	З метою формування навичок оформлення спеціальної і організаційно-методичної документації практичного психолога в умовах ДНЗ заповніть форми протоколів діагностичного обстеження на методичному матеріалі, адаптованому до дошкільного віку	2
25.	З метою засвоєння психодіагностичної діяльності, формування навичок тестування, анкетування, проведення бесід, обробки діагностичних даних складіть стратегію діагностики : пізнавального розвитку дошкільників, комунікативного розвитку дошкільників, особистісно-емоційного розвитку дошкільників.	2
26.	Розробіть програму психологічного обстеження дітей : - 3-4 років - 4-5 років - 6-7 років.	2
27.	Підготуйте практичний матеріал рекомендаційного характеру для батьків (тематика по вибору) : - складіть план заходів з психологічної просвіти для батьків, які мають дітей з мовленнєвими порушеннями; - складіть план індивідуальної консультації з батьками дітей дошкільного віку	2
Усього		54

9. Індивідуальні завдання.

1. Підготовка мультимедійної презентації програми діагностичної та корекційної роботи з особами з вадами мовлення.
2. Підготовка рекомендацій, методичних матеріалів для вихователів, батьків щодо розвитку пізнавальних процесів та корекції відхилень у поведінці у дітей дошкільного віку.

10. Засоби діагностики результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- реферати,
- контрольні роботи;
- колоквіум;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- залік.

11. Критерії оцінювання результатів навчання.

Загальні критерії оцінювання

I рівень – початковий. Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

II рівень – середній. Здобувач вищої освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

III рівень – достатній. Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень. Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.

IV рівень – високий. Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, узагальненими, системними; він вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Рівні навчальних досягнень студентів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
I. Початковий	1-34 F Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними; може обрати правильний варіант відповіді (на рівні "так - ні"); може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; виконує 20 % від загальної кількості тестів.
	35-59 FX незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти відтворює менш як половину навчального матеріалу; за допомогою викладача виконує елементарні завдання, наводить приклади; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, не має сформованих умінь та навичок; виконує 30 % від загальної кількості тестів.

II. Середній	60-63 (E) задовільно	Здобувач вищої освіти має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45 % від загальної кількості тестів.
	64-73 (D) задовільно	Здобувач вищої освіти знає більш як половину навчального матеріалу; розуміє основний навчальний матеріал; здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, відтворити його з помилками та неточностями; має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати; орієнтується в хронології; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді допоміжні наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує від 55 до 65% від загальної кількості тестів.
III. Достатній	74-81 (C) добре	Знання здобувача вищої освіти є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. Правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; здатен проаналізувати відповіді іншого студента; з допомогою викладача скласти план реферату, може опрацювати матеріал самостійно, уміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує від 75 % до 80 % від загальної кількості тестів.
	82-89 (B) добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій з викладачем; виконує прості творчі завдання; виконує 85 % від загальної кількості тестів.

IV. Високий	90-100 (А) відмінно	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування і нахили. Самостійно виконує від 95% до 100% від загальної кількості тестів.
-------------	----------------------------	--

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			ІНДЗ (мультимедійна презентація)	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
10	10	20	10	10	10	10	20	100

13. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; нормативні документи; тестові завдання; навчальні книги; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД).15.

14. Рекомендована література

Основна

1. Альманах психологических тестов: рисуночные тесты. – М., 1997.
2. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психологической диагностике / Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. – К., 1989.
3. Бурменская Г.В. Возрастно-психологическое консультирование / Бурменская Г.В., Лидерс А.Н., Карабанова О.В. - М., 1990.
4. Детская практическая психология / [Т.Д. Марцинковская] – М., 2003. Дитина: програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. – К., 2012.

5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К., 2012.
6. Дичківська І.М. М.Монтессорі: теорія і технологія / І.М. Дичківська, Т.І. Поніманська. – К., 2006.
7. Дубровина И.В. Школьная психологическая служба: вопросы теории и практики / Дубровина И.В. – М., 1991.
8. Дуткевич Т.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. Навч. посіб / Дуткевич Т.В., Ставицька О.В. – К., 2010.
9. Етичний кодекс психолога // Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. – К., 2010. – С. 218–225.
10. Задачи и функции психолога в дошкольном учреждении. Руководство для практического психолога / Под ред. Л.А. Венгера. – М., 1993.
11. Марцинковская Т.Д. Диагностика психического развития детей / Марцинковская Т.Д. – М., 1997.
12. Положення про дошкільний навчальний заклад: постанова Каб. Міністрів Україна № 305 від 12 березня 2003 р. // Дошкільне виховання. – 2003. – № 5. – С. 3-6.
13. Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України // Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. – К., 2010. – С.226– 231. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів // Дуткевич Т.В., Ставицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. Навч. посіб. – К., 2010. – С.238 – 242.
14. Положення про психологічну службу системи освіти України // Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: навч. посібник. – К., 2010. – С.202– 210.
15. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка / Т.І. Поніманська. – К., 2013.
16. Практическая психология образования[текст]: учеб. пособ. / [И.В. Дубровина]. – СПб., 2006.
17. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: навч. посібник / Приходько Ю.О. – К., 2010.
18. Приходько Ю.С. Формування позитивних взаємин у дитячому колективі / Ю.С. Приходько. – К., 1987.
19. Про дошкільну освіту: Закон України. – К., 2001.
20. Про освіту: Закон України. – К., 1996.
21. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.І. Білан, Л.М. Возна, О.Л. Максименко та ін. – Тернопіль, 2012.
22. Програма розвитку дітей дошкільного віку «Впевнений старт» / кер. проекту Б.М. Жебровський. – Тернопіль, 2012.
23. Психическое здоровье детей и подростков в контексте психологической службы. Руководство практического психолога / Под ред. И.В. Дубровиной. – М., 1995.
24. Психологическая служба: детский сад, школа, вуз / Под ред. И.Б. Котовой. – Ростов н/Д, 1991. Рабочая книга практического психолога: технология эффективной профессиональной деятельности / Под ред. А.А. Дергача. – М., 1996.
25. Семья в психологической консультации / Под ред. В.В. Столина. – М., 1990.
26. Скок А.Г. Психологічна служба освіти: навчальний посібник / А.Г. Скок, І.М. Ющенко. – К., 2013.
27. Спиваковская А. С. Профилактика детских неврозов / Спиваковская А. С. – М., 1988.
28. Шелби Б. Тесты для детей. – Тюмень, 1996.
29. Эйдемиллер Э.Г. Методы семейной диагностики и психотерапии / Эйдемиллер Э.Г. – М.; СПб., 1996.

Допоміжна

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: Учебник для студентов вузов / Г.С. Абрамова. – М, Академический Проект, 2001. – 704с.

2. Блейхер В.М. Практическая патопсихология: руководство для врачей и медицинских психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.Н. Боков. – Ростов-на Дону: Феникс, 1996. – 448 с.
3. Буянов М.И. Беседы о детской психиатрии: Кн. Для учителей и родителей / М.И. Буянов. – М.: Просвещение, 1992. – 255 с.
4. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии / Л.С. Выготский. – С.Пб.: СОЮЗ, 1997. – 224с.
5. Гуровец Г.В. Психопатология детского возраста / Г.В. Гуровец. – СПб.: ВЛАДОС, 2008. – 360 с.
6. Дети с отклонениями в развитии: Методич. Пособие./ сост. Н.Д.Шматко – М.: Аквариум, 1997. – 128 с.
7. Диагностика отклонений в умственном развитии учащихся / [Под ред. Н. Стадненко, Т. Илляшенко]. – К.: Рад.шк., 1991. – 216 с.
8. Діти з особливими потребами / [Упоряд. О. Главник]. – К.: Шк.світ, 2002. – 187 с.
9. Дмитриев А. Организация двигательной активности умственно-отсталых детей / А. Дмитриев. – М. Просвещение.– 1991.
10. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: Навч. пос / Т.В. Дуткевич. – К., 2012. – 392 с.
11. Зейгарник Б.В. Патопсихология: Учеб.пос.для студ. Вузов / Б.В. Зейгарник. – М.: Академия, 2005. – 208 с.
12. Здоров'я дитини в садку та родині / упоряд. Н. Шашенок, І. Хміль, О. Лисак. – К., 2012.
13. Інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію роботи в дошкільних навчальних закладах у 2013/2014 навчальному році» (лист МОН України від 20.06.2013 № 1/9-446).
14. Иовчук Н.М. Вопросы психического здоровья детей и подростков / Н.М. Иовчук. – М., 2008 г. – 144 с.
15. Ілляшенко Т. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навч.пос. / Т. Ілляшенко. – К., 1997. – 126 с.
16. Исаев Д.Н. Умственная отсталость у детей и подростков / Д.Н. Исаев. – СПб.: Речь, 2003. – 319 с.
17. Катаева А.А. Дошкольная олигофренопедагогика / А.А. Катаева, Е.А. Стребелева. – М.: Гуманит. Изд. Центр «ВЛАДОС», 2001. – 208 с.
18. Катаева А.А. Дидактические игры и упражнения в обучении умственно отсталых дошкольников / А.А. Катаева, Е.А. Стребелева. – М.: Просвещение, 1990.
19. Коломинский Я.Л. Психическое развитие детей в норме и патологии: психологическая диагностика, профилактика и коррекция / Я.Л. Коломинский, Е.А. Панько, С.А. Игумнов. – СПб.: Питер, 2004. – 480 с.
20. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг, Д. Бокум. – 9-е изд. – СПб.: Питер, 2006. – 940 с.
21. Леонгард К. Акцентуированные личности / К. Леонгард. – Ростов-на Дону: Феникс, 2000. – 539 с.
22. Лубовский В. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей / В. Лубовский. – М.: Просвещение, 1989.
23. Максимова Н.Ю. Курс лекций по детской патопсихологии: Учебн.пос. / Н.Ю. Максимова, Е. Л. Милютин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 516 с.
24. Марченко І.С. Педагогічні заходи з формування комунікативної поведінки дітей із дизартрією при ДЦП: навч.-метод. посібник / І.С. Марченко, О.Г. Тюленева. – К.: Слово, 2013. – 96 с.
25. Мастюкова Е.М. Ребенок с отклонениями в развитии: Ранняя диагностика и коррекция / Е.М.Мастюкова. – М.: Просвещение, 1992. – 95 с.
26. Напреенко А.К. Психическая саморегуляция / А.К. Напреенко, К.А. Петров. – К.: Здоров'я, 1995. – 240 с.
27. Неврология детского возраста / [Под ред. Г.Г. Шанько, Е. С. Бондаренко]. – Мн.: Виш.

Шк., 1990.

28. Павелків Р.В. Дитяча психологія / Р.В. Павелків, О.П. Цигипало. – К.: Академвидав, 2008. – 432 с.

29. Павленок, П. Д. Социальная работа с лицами и группами девиантного поведения / П. Д. Павленок, М. Я. Руднева. – М. : Инфра-М, 2007. - 186 с.

30. Психология детей с нарушениями и отклонениями психического развития / Сост.: В.М. Астапов, Ю.В. Микадзе. – СПб.: Питер, 2001. – 379 с.

31. Психолого-педагогические основы коррекционной работы с аномальными детьми / [Под ред. Р. Лалаевой]. – Л.: Речь, 1990.

32. Пожар Л. Психология аномальных детей и подростков – патопсихология / Л. Пожар. – М.: Ин-т практ. псих-гии, Воронеж: НПО «МОДЭК», 1996. – 127 с.

33. Романович О.А. Диагностика психофизических процессов и речевого развития детей 3-4 лет / О.А.Романович, Е.П. Кольцова. – СПб.: ВЛАДОС, 2013.

34. Синьов В.М. Психологія розумово відсталого дитини: Підручник / В.М. Синьов, М.П. Матвеева, О.П. Хохліна. – К.: Знання, 2008. – 359 с.

35. Соціальний розвиток дитини / Т.І. Поніманська, І.М. Дичківська, О.А. Козлюк, Л.І. Кузьмук. – К., 2013.

36. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За редакцією академіка В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2011. – 436 с.

37. Развитие личности ребенка / Н. Ньюкомб. – 8-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 640 с.

38. Худик В.Г. Психология аномального развития личности в детском и подростково-юношеском возрасте / В.Г. Худик. – К.: Здоров'я, 1993. – 143 с.

15. Інформаційні (інтернет) ресурси

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
2. www.osvita.org.ua – освітній портал, що містить структуровані освітні ресурси України, базу даних ВНЗ України.
3. <http://www.cipre.edu-ua.net/akt.htm> – дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті
4. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання
5. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки
6. www.nbuv.gov.ua – сайт бібліотеки ім.В.Вернадського